

Сергійчук Сергій Ілліч

УДК 331.101.6

Удосконалення класифікації чинників зростання продуктивності праці в промисловості України

Оцінка країн у рейтингу конкурентоспроможності протягом 2010-2011 рр. відбувалася на фоні значної невизначеності економік країн світу у їх подальшому розвитку. З подоланням наслідків світової фінансової кризи у більшості країн на високому рівні зберігаються показники безробіття, дефіциту державного бюджету, зовнішня заборгованість тощо. Проведенню більш ефективної державної політики заважають побоювання щодо можливості другої хвилі кризи. З огляду на це більшість розвинених країн демонструє млявий характер виходу з кризи. У той же час у країнах, що розвиваються, зростання йде випереджаючими темпами.

Управління продуктивністю праці уявляє собою механізм багатофункціонального взаємозв'язку між виробничими силами і виробничими відносинами, внаслідок чого має передбачати не тільки врахування чинників, які впливають на ефективність праці безпосередньо на виробництві, а й чинників, які визначають загальні пропорції праці в національній економіці, механізм їх регулювання, рівень розвитку науки й знань, гнучкість і маневреність економічних методів управління, пріоритети інвестиційної політики, розподілу та кооперації праці, суспільну організацію праці, відтворення робочої сили.

В результаті проведеного дослідження виявлено, що в науково-економічній літературі відсутня класифікація чинників зростання продуктивності праці для економіки яка розвивається. На основі проведеного аналізу літературних джерел з питання впливу чинників на продуктивність праці були виявлені ряд недоліків: авторами розглядаються чинники тільки на рівні підприємств без урахування чинників, які впливають на продуктивність з зовнішнього середовища, а також існує дублювання чинників по групах. Тому необхідно приділити уваги удосконаленню класифікації чинників зростання продуктивності праці для забезпечення конкурентоспроможності національної економіки.

З погляду на конкурентоспроможність управління національною економікою доцільним є не тільки визначення провідних чинників підвищення продуктивності праці, але й укрупнене групування цих чинників згідно з дотриманням конкурентоспроможності національної економіки (табл. 1).

Досвід розвинених країн показав, що досягнення високого рівня споживання і якості життя населення, зростання рівня продуктивності праці та підвищення конкурентоспроможності національної економіки можливо лише на засадах нової постіндустріальної цивілізації, найсуттєвішими ознаками якої є інноваційний розвиток [1].

**Класифікація чинників зростання продуктивності праці
для забезпечення конкурентоспроможності національної економіки**

<p>Удосконалення управління, організації виробництва і праці</p>	<ul style="list-style-type: none"> – формування довіри у взаємодії економічних суб'єктів господарювання з державою; – подолання корупції, дотримання договірних умов, прозорість ведення бізнесу; – розробка стратегічного підходу щодо управління продуктивністю праці на макро, мезо- та макрорівні; – покращення організації робочих місць; – раціоналізація процесів праці; – зміцнення трудової дисципліни; – удосконалення організації оплати праці.
<p>Економічні чинники</p>	<ul style="list-style-type: none"> – структурні зрушення ВВП за окремими сферами діяльності, збільшення питомої ваги наукоємних виробництв; – формування ефективної структури зайнятості за рівнем кваліфікації, в галузях, в регіонах, на рівні національної економіки з урахуванням напрямів руху робочої сили на світовому ринку праці.
<p>Освоєння інновацій</p>	<ul style="list-style-type: none"> – створення ефективних інноваційних структур (кластери, технополіси, технопарки та ін.); – формування системи управління розробкою та впровадженням результатів НДДКР у провідні сектори національної економіки; – подальше зростання інвестицій у НДДКР; – збільшення кількості інноваційних розробок і впровадження результатів інноваційної діяльності; – поширення інформаційних та комунікаційних технологій.
<p>Соціальні чинники</p>	<ul style="list-style-type: none"> – підвищення рівня і якості загальної та професійної освіти; створення резерву освічених працівників, які спроможні швидко адаптуватися до мінливого середовища; – зростання інтелектуального потенціалу, професійної гнучкості та ініціативності працівників; – узгодження інтересів різних соціальних груп; – поліпшення умов праці; – забезпечення охорони і безпеки праці; – покращення стану здоров'я населення та системи охорони праці; – формування системи безперервної освіти.

У ситуації послаблення інвестиційної активності і відсутності результативної промислової політики, заходи з реструктуризації економіки не призвели до модернізації виробництва на основі передових технологій, що забезпечують конкурентоспроможність усіх компонентів продукції по всьому технологічному ланцюжку її випуску. Але слід зазначити, що в Україні збережено достатній інноваційний потенціал, який розвивається практично самостійно в окремих галузях промисловості, можливості по виробництву якого – 8 млрд. грн. при відповідному сприянні держави. Так, в енергетичному атомному машинобудуванні – Україна має більше 12,0 % світового ринку, в авіаційному та енергетичному турбінобудуванні – Україна має більше 43,0 % високотехнологічного експорту, в ракетній, авіаційній та космічній техніці – Україна є учасником великої кількості міжнародних проектів, і має стабільне позитивне торговельне сальдо [2].

Висновки. Продуктивність праці характеризує ступінь ефективності процесу праці, а діяльність людини направлена на досягнення його цілей і завдань функціонування економічної системи. В даному випадку можна говорити про те, що продуктивність праці є мірою вимірювання ефективності праці, що формується на всіх рівнях економіки, – від мікрорівня до рівня національної економіки, що підтверджується змістом розглянутих теоретичних точок зору вчених-економістів. З практичної точки зору даний висновок підтверджується результатами досліджень, які виконані вченими Науково-дослідного Інституту праці і соціального страхування (Російська Федерація) розглядаючи проблему економіки праці: на основі факторного аналізу зміни продуктивності праці в промисловості зроблено висновок, що не менш, ніж 75 % її приросту забезпечувалося підвищенням технічного рівня виробництва.

Оскільки за різними оцінками внесок продуктивності в економічне зростання країн з високорозвинутою ринковою економікою на первинних етапах формування постіндустріального суспільства складає від 70 до 100 %, тому продуктивність праці слід розглядати як визначальний чинник економічного зростання і конкурентоспроможності національної економіки.

Література

1. Загальнодержавна цільова економічна програма розвитку промисловості на період до 2017 року [Електронний ресурс] / Кабінет Міністрів України. – Офіц. сайт. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1174-2003-%EF> (14.09.2012 р.). – Назва з екрану.

2. Конкурентоспроможність України: оцінка Всесвітнього економічного форуму за звітом про глобальну конкурентоспроможність 2010-2011 рр. [аналітична записка] [Електронний ресурс] / Департамент економічного аналізу та прогнозування. – Офіц. сайт. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=71439>. (14.09.2012 р.) – Назва з екрану.